

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Філологічний факультет
Кафедра української мови імені проф. Івана Ковалика

В.о. декана філологічного факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

освітній рівень перший (бакалаврський)
галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

035 Філологія (Спеціалізація 035.060 східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська; 035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; 035.068 східні мови та літератури (переклад включно), перша – турецька; 035.069 східні мови та літератури (переклад включно), перша – японська.
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Арабська мова і література, Українська мова та література; Китайська мова і література, Українська мова та література; Турецька мова і література, Українська мова та література; Японська мова і література, Українська мова та література;

Факультет філологічний

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)»
для здобувачів освіти спеціальності 035.060 східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська; 035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; 035.068 східні мови та літератури (переклад включно), перша – турецька; 035.069 східні мови та літератури (переклад включно), перша – японська.

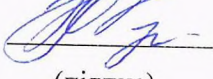
(назва навчальної дисципліни)

Розробник: Сус І. Р., доцент, кандидат філологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

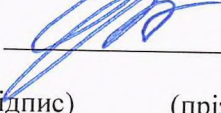
Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри (Купчинська З.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«31» серпня 2023 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

«31» серпня 2023 року Голова (Крохмальний Р.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність: 035 Філологія		
Модулів – 3	Спеціалізація: 035.060 східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська; 035.065 східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; 035.068 східні мови та літератури (переклад включно), перша – турецька; 035.069 східні мови та літератури (переклад включно), перша – японська.	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1 -й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90	1-й		
	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2.5	Освітній рівень: бакалавр	16 год.
Практичні, семінарські			
32 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
42 год.			
Індивідуальні завдання: Вид контролю: залік			

1. Мета та завдання курсу «Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)»

Курс «Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)» призначений для студентів-сходознавців першого року навчання. Навчальна дисципліна формує знання про лексичне значення слів (первинне й вторинне, пряме й переносне, конкретне й абстрактне), полісемію, омоніми, пароніми, синоніми, антоніми, оніми, типологію фразеологічних одиниць.

Зосереджено увагу на вивченні словникового складу сучасної української літературної мови з погляду його походження, експресивно-стилістичного забарвлення, сфери вживання та осмисленні найважливіших тенденцій розвитку.

Програма курсу передбачає ознайомлення з періодизацією розвитку української лексикографії, теоретичними засадами укладання словників та типами лексикографічних джерел.

Основною метою курсу «Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)» – формувати в студентів-сходознавців систематизовані наукові знання про українську мову як про високорозвинену та внормовану лексико-

семантичну систему, традиційні й нові підходи до класифікації та кваліфікації лексичних явищ, ознайомити студентів з лексико-фразеологічною системою сучасної української мови, розвивати в них уміння й навички володіння лексичними та фразеологічними засобами з урахуванням семантики, джерел походження та стилістичних особливостей мовних одиниць.

Основні завдання дисципліни.

Головним завданням курсу є опрацювання студентами теоретичного матеріалу з лексики і фразеології, формування в них наукових поглядів на мову, вироблення навичок самостійних спостережень над мовними фактами, їх аналізу й класифікації, розуміння законів розвитку лексичних одиниць та їх функціонування в мові.

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- предмет, завдання й місце лексикології, фразеології та лексикографії серед інших мовознавчих дисциплін;
- головні ідеї провідних українських і зарубіжних лексикологів;
- аспекти й методи дослідження в лексикології;
- основні ознаки слова та складові лексичного значення;
- типи лексичних значень слів;
- типи системного групування лексики;
- диференціацію лексики української мови за різними ознаками;
- основи української фразеології;
- основні поняття лексикографії;
- етапи становлення української лексикографії;
- типи словників;
- комп'ютерні технології в українській лексикографії.
- місце лексики і фразеології в системі сучасної української мови, їх зв'язки з іншими структурними рівнями мови;
- дефініції та властивості мовних одиниць, що входять до лексичної та фразеологічної систем української мови;
- різновиди системних зв'язків у лексиці та фразеології;
- класифікаційні схеми, за допомогою яких систематизуються лексичні та фразеологічні одиниці та мовні явища, наявні в лексиці та фразеології;
- принципи побудови статей у словниках різних типів.

Уміти:

- визначати приналежність тексту до того чи того функціонального стилю за його лексичними, морфологічними та синтаксичними особливостями;
- знаходити й аналізувати вияви системних явищ у лексиці та фразеології;
- виконувати лексикологічний аналіз слова;
- з'ясовувати джерела походження лексичних одиниць за характерними фонетичними та морфологічними ознаками;
- визначати стильову приналежність й емоційно-експресивне забарвлення слів та способи його вираження;
- витлумачувати значення фразеологічних одиниць і вводити їх у контекст;
- орієнтуватися в сучасних лексикографічних та фразеологічних джерелах і використовувати їх у практичній діяльності;
- аналізувати наукові праці з лексикології, фразеології та лексикографії;
- пояснювати лексичне значення слова і визначати семантичні компоненти (семи) в його структурі;
- визначати типи лексичних значень за різними ознаками;
- установлювати парадигматичні та синтагматичні зв'язки слів;
- характеризувати лексику української мови за різними ознаками;
- визначати тип фразеологізмів;
- аналізувати різні типи словників;

— виконувати лексикологічний і фразеологічний аналіз.

Методика організації роботи під час вивчення цього курсу складається з роботи викладача й роботи студента.

Форми роботи викладача:

- організація й проведення лекційних і практичних занять;
- контроль за опрацюванням наукової літератури;
- організація й проведення тестування;
- консультування студентів;
- проведення контрольних робіт;
- організація й проведення заліку.

Форми роботи студента:

- опрацювання теоретичного матеріалу;
- підготовка до практичних занять, контрольних робіт;
- підготовка презентацій;
- підготовка до заліку.

Програма курсу «Сучасна українська літературна мов (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)»

2.

Змістовий модуль 1. Лексикологія в системі мовознавства. Українська лексикографія.

Тема 1. Лексикологія як лінгвістична дисципліна, предмет і завдання лексикології. Семасіологія, ономасіологія, етимологія, ономастика, фразеологія, лексикографія як розділи лексикології. Слово як одиниця лексичного рівня мови. Понятійна основа лексичного значення. Прагматичний аспект лексичного значення. Оцінні компоненти в лексичному значенні. Асоціативні ознаки (конотації), пов'язані зі словом. Лексичне і граматичне значення слова.

Тема 2. Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Основні поняття лексикографії. Типологія словникової продукції. Енциклопедичні й лінгвістичні словники. Типи лінгвістичних словників. Структура словникової статті в тлумачних словниках. З історії української лексикографії. Найдавніші українські словники. Українська лексикографія XIX–XX ст. Сучасний стан лексикографії в Україні.

Модуль II. Лексикологія. Системні зв'язки в лексиці української мови.

Тема 1. Багатозначність слова (полісемія). Семантична структура полісемічного слова. Ієрархія значень і типи багатозначності слів в українській мові (радіально, ланцюжкова, радіально-ланцюжкова). Принципи й методи опису лексичного значення. Поняття про компонентний аналіз. Поняття про семантичне поле і лексико-семантичну групу (ЛСГ).

Тема 2. Лексична парадигматика. Омонімія. Проблема розмежування в омонімії і полісемії. Типи омонімів. Паронімія. Типологія лексичних паронімів. Вузьке й широке трактування паронімів. Паронімія й паронімія.

Тема 3. Синонімія. Лексичні синоніми. Стилїстичні прийоми, побудовані на синонімії. Словники синонімів української мови. Антонімія. Мовні типи антонімів. Лексичні антоніми, їх визначення. Контекстуальні антоніми. Синонімічно-антонімічні зв'язки. Поняття про енантіосемію. Антонімія системно-мовна та ситуативно-мовленнева. Текстові функції антонімів. Стилїстичні прийоми, побудовані на антонімії. Лексична синтагматика. Граматична, семантична і лексична сполучуваність. Поняття про валентність слова. валентностей, асоціативні. Соціолінгвістичний аспект лексики.

Тема 4. Лексичні шари української лексики з погляду її походження. Лексичні запозичення в українській мові. Адаптація запозичень. Екзотизми й варваризми. Калькування. Інтернаціональна лексика. Загальноживана лексика й лексика обмеженого вжитку. Соціальна й територіальна диференціація лексики української мови. Науково-технічна й професійна термінологія. Професіоналізми. Діалектизми. Види діалектизмів.

Тема 5. Активна і пасивна лексика української мови. Зміни у словниковому складі мови. Історизми. Архаїзми. Неологізми. Стилїстична диференціація лексики української мови. Стилїстичні пласти

української лексики. Стилiстично нейтральна лексика. Розмовна i експресивно-забарвлена лексика. Книжна лексика.

Змiстовий модуль 3. Українська фразеологія

Тема 1. Фразеологія як лiнгвiстична дисциплiна. Предмет вивчення фразеологiї. Поняття фразеологiчної одиниці. Проблема виокремлення фразеологiзму, асиметричнiсть форми i змiсту. Фразеологiзм i лексема. Фразеологiзм i словосполучення. Питання про обсяг фразеологiї i типи її одиниць. Проблема класифiкації фразеологiчних одиниць. Iдiоматика i фраземiка. Типологiя iдiом (фразеологiчні зрощення, едностi, сполучення) та фразем (прислiв'я, приказки, крилатi вислови). Стiйкiсть i варiантнiсть фразеологiзмiв. Системна органiзація фразеологiї. Фразеологiчна парадигматика: фразеологiчні синонiми, антонiми. Фразеологiчна багатозначнiсть. Фразеологiчні омонiми. Фразеологiчна синтагматика. Фразеологiя української мови з погляду її походження (старогрецькi, романськi, бiблейськi, авторськi фразеологiзми). Стилiстична диференціяція фразеологiзмiв. Структурнi типи фразеологiзмiв. Фразеологiчні словники.

Структура курсу «Сучасна українська лiтературна мова (Лексикологiя. Фразеологiя. Лексикографiя)»

Назва змiстових тем	Кiлькiсть годин				
	Усього	Денна форма			
		л	п	iн д	с р с
1	2	3	4	5	6
Змiстовий модуль I Лексикологiя. Системнi зв'язки у лексикi. Фразеологiя.					
Тема 1. Лексикологiя як лiнгвiстична дисциплiна, предмет i завдання лексикологiї. Семасiологiя, ономасiологiя, етимологiя, ономастика, фразеологiя, лексикографiя як роздiли лексикологiї. Слово як одиниця лексичного рiвня мови. Понятiйна основа лексичного значення. Прагматичний аспект лексичного значення. Оцiннi компоненти в лексичному значеннi. Асоцiативнi ознаки (конотацiї), пов'язанi зi словом. Лексичне i граматичне значення.	10	2	4		4
Тема 2. Лексикографiя як прикладна наукова дисциплiна. Основнi поняття лексикографiї. Типологiя словникової продукцiї. Енциклопедичнi й лiнгвiстичнi словники. Типи лiнгвiстичних словникiв. Структура словникової статтi в тлумачних словниках. З iсторiї української лексикографiї. Найдавнiшi українськi словники. Українська лексикографiя XIX–XX ст. Сучасний стан лексикографiї в Україні.	10	2	4		4
Разом змiстовий модуль I	20	4	8		8
Модуль II. Лексикологiя. Системнi зв'язки в лексикi української мови.					
Тема 1. Багатозначнiсть слова (полiсемiя). Семантична структура полiсемiчного слова. Iєрархiя значень i типи багатозначностi слiв в українській мовi (радiальна, ланцюжкова, радiально-ланцюжкова). Принципи й методи опису лексичного значення. Поняття про компонентний аналіз. Поняття про семантичне поле i лексико-семантичну групу (ЛСГ).	10	2	4		4

Тема 2. Лексична парадигматика. Омонімія. Проблема розмежування в омонімії і полісемії. Типи омонімів. Паронімія. Типологія лексичних паронімів. Вузьке широке трактування паронімів. Паронімія й паронімія.	14	2	4		8
Тема 3. Синонімія. Лексичні синоніми. Стилїстичні прийоми, побудовані на синонімії. Словники синонімів української мови. Антонімія. Мовні типи антонімів. Лексичні антоніми, їх визначення. Контекстуальні антоніми. Синонімічно-антонімічні зв'язки. Поняття про енантіосемію. Антонімія системно-мовна та ситуативно-мовленнєва. Текстові функції антонімів. Стилїстичні прийоми, побудовані на антонімії Лексична синтагматика. Граматична, семантична і лексична сполучуваність. Поняття про валентність слова. валентностей, асоціативні. Соціолінгвістичний аспект лексики.	12	2	4		6
Тема 4. Лексичні шари української лексики з погляду її походження. Лексичні запозичення в українській мові. Адаптація запозичень. Екзотизми й варваризми. Калькування. Інтернаціональна лексика. Загальноживана лексика й лексика обмеженого вжитку. Соціальна й територіальна диференціація лексики української мови. Науково-технічна й професійна термінологія. Професіоналізми. Діалектизми. Види діалектизмів.	10	2	4		4
Тема 5. Активна і пасивна лексика української мови. Історизми. Архаїзми. Неологізми. Стилїстична диференціація лексики української мови. Стилїстичні пласти української лексики. Стилїстично нейтральна лексика. Розмовна і експресивно-забарвлена лексика. Книжна лексика.	10	2	4		4
Разом змістовий модуль II	56	10	20		26
МОДУЛЬ III. Українська фразеологія					
Тема 1. Фразеологія як лінгвістична дисциплїна. Поняття фразеологічної одиниці. Фразеологізм і лексема. Фразеологізм і словосполучення. Проблема класифікації фразеологічних одиниць. Ідіоматика і фраземіка. Типологія ідіом (фразеологічні зрощення, єдності, сполучення) та фразем (прислів'я, приказки, крилаті вислови). Фразеологічна парадигматика: фразеологічні синоніми, антоніми. Фразеологічна багатозначність. Фразеологічні омоніми. Фразеологічна синтагматика. Структурні типи фразеологізмів.	14	2	4		8
Разом змістовий модуль III	14	2	4		8
Усього	90	16	32		42

Теми практичних занять

№п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Мова й мовлення. Слово як мовна одиниця. Визначення слова: різні підходи і критерії. Ознаки слова як мовної одиниці.	2
2.	Слово і поняття. Лексичне значення слова. Основні типи лексичних значень слів. Типи слів за загальним лексичним значенням: самостійні, службові й вигуківі; повнозначні та займенникові. Граматичне значення слова.	2

3.	Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Основні поняття лексикографії. Енциклопедія як різновид словника. Огляд загальних і тематичних енциклопедій. Енциклопедія українознавства. Українська радянська енциклопедія. Енциклопедичний словник. Енциклопедія «Українська мова».	2
4.	Тлумачні словники української мови. Різновиди тлумачних словників. СУМ-11, СУМ-20, ВТСУМ, КТСУМ. Українська термінографія. Історія формування термінографії.	2
5.	Етимологічні словники української мови та суміжні ними видання (словники іншомовних слів). Історія створення ЕСУМ. Перекладна лексикографія. Види перекладних словників.	2
6.	Історична лексикографія та її завдання. Історичні словники української мови.	2
7.	Територіальна і соціальна лексикографія. Діалектна лексикографія. Діалектні словники. Словники жаргонізмів. Онімна лексикографія	2
8.	Ідіолектна лексикографія. Словники мови письменника, словопоказчики, конкорданси. Стилiстична лексикографія.	2
9.	Семантична структура слова. Типологія лексичних одиниць. Полісемія. Метафора і метонімія	2
10.	Омонімія. Типи омонімів. Джерела омонімії. Паронімія. Типологія паронімів в українській мові. Словники омонімів та паронімів.	2
11.	Синонімія в українській мові. Класифікація синонімів (структурні, семантичні, функціональні типи). Стилiстичне використання синонімів. Словники синонімів.	2
12.	Антонімія. Класифікація антонімів (структурні, семантичні, функціональні типи). Стилiстичне використання антонімів. Словники антонімів.	2
13.	Територіальні і соціальні діалекти української мови, їх стилістичне використання. Стилiстичні пласти української лексики.	2
14.	Походження лексики української мови. Успадкована лексика і запозичення. Шляхи лексичних запозичень.	2
15.	Українська фразеологія. Типологія фразеологічних одиниць.	2
16.	Фразеологічна парадигматика: фразеологічні синоніми, антоніми, омоніми. Фразеологічна багатозначність. Фразеологічна синтагматика. Фразеологія української мови з погляду її походження.	2
	Разом	32

Самостійна робота

№п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Форми існування української мови	2
2.	Тенденції розвитку сучасної української лексикології	4
3.	Періодизація розвитку української лексикографії	4
4.	Староукраїнська лексикографія	4
5.	Навчальна лексикографія	4
6.	Стилiстичне використання синонімів, антонімів, омонімів, паронімів	4
7.	Словники антонімів української мови	2
8.	Словники лексичної сполучуваності української мови	4
9.	Відомості про походження та розвиток української мови	4

10.	Функціонально-стилістичні різновиди української різновиди літературної мови	4
11.	Фразеологія української мови з погляду її походження. Механізми фразеологізації.	4
12..	Фразеологічні словники української мови	2
	Разом	42

Методи навчання

Курс «Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)» передбачає застосування проектно орієнтованого навчання, що виявляється в у використанні прийомів пояснення та бесіди в процесі вивчення дисципліни; застосування презентаційних методів для ознайомлення з лексикографічними джерелами, описового – для характеристики лексичних одиниць, та лексикографічних праць, структурного – при визначенні структури значення лексичних одиниць; зіставного методу – у порівняльній характеристиці словникового матеріалу різних періодів.

Методи контролю

1. Тестовий поточний контроль.
2. Залік

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (1 сем.)			Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	100
30 б.	40 б.	30 б.	

Методичне забезпечення

Лексикографічний практикум. Навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / І. Ціхоцький, О. Левчук. Львів, 2013. 114 с.

Лексикологія сучасної української літературної мови. Практикум: Навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / І. Ціхоцький, О. Левчук. Львів, 2014. 258 с.

Основні джерела:

1. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Київ, 2011.
2. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. Харків, 1977.
3. Микитюк О. Сучасна українська літературна мова: самобутність, система, норма: навч. посіб. Львів, 2010.
4. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія / за ред. І. К.

- Білодіда. Київ, 1973.
5. Сучасна українська літературна мова: підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, та ін.; За ред. А. П. Грищенка. 2-ге вид. Київ, 1997.
 6. Сучасна українська літературна мова: підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. 3-є вид. Київ, 2001.
 7. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ, 2013.
 8. Українська мова: Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. Київ, 2000, 2004, 2007.
 9. Сучасна українська мова: підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. 3-є вид. Київ, 2005.
 10. Українська мова: практикум. Навч. посіб. / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. Київ, 2000.
 11. Ющук І. П. Українська мова: підручник. Київ, 2005.
- Додаткові джерела:*
12. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ, 1994.
 13. Архипенко Л. Англomовна лексика в сучасних українських медійних текстах (функціональний аспект). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Т.33. № 6. Ч. 1. С. 7–12.
 14. Бігдай М. О. Динамічні процеси у семантиці дієслів української мови (на матеріалі лексико-семантичної групи «дієслова емоційного стану»). *Науковий вісник Міжнарод. гуманітар. ун-ту*. Серія: Філологія. Одеса, 2022 № 56. С. 8–11.
 15. Білоноженко В. М., Гнатюк І. С. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів. Київ, 1989.
 16. Бондар О. І. Українське діалектне словникарство початку ХХІ століття. *Вісник Одес. нац. ун-ту ім. І. Мечнікова*. 2012. Т.17. Вип.4. С. 5–26.
 17. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика сучасної української мови: використання морфологічних засобів мови. Київ, 1998.
 18. Волощак М. Неправильно – правильно: довідник з українського слововживання (за матеріалами ЗМІ). Київ, 2000.
 19. Головащук С. І. Перекладні словники і принципи їх укладання: на лексичному матеріалі російської та української мов. Київ, 1976.
 20. Горещкий П. Й. Історія української лексикографії. Київ, 1963.
 21. Гордієнко Н. Сучасна лексикографія як об'єкт лінгвістики. *Українська мова*. 2011. № 3. С. 67–73.
 22. Демська О. Вступ до лексикографії: навч. посіб. Київ, 2010.
 23. Демська О. М. Два аспекти лексикографії: місце у системі мовознавчих дисциплін і структура. *Магістеріум / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»*; ред.: Лучик В. В., Житник В. К. та ін. Київ, 2009. Вип. 37: Мовознавчі студії. С. 18–23.
 24. Демський М. Т. Фраземна паронімія. *Українська мова і література в школі*. 1988. № 1. С. 28–32.
 25. Дубічинський В.В. Лексикографія. Навч.-метод. посіб. для студ. денного та заочного навчання зі спец. «Перекладач» і «Прикладна лінгвістика». Харків, 2012.
 26. Житар І. В., Краєвська Г. П., Матвійчук Т. П. Вживання фразеологічних одиниць у мовленнєвих ситуаціях: історико-прагматичний аспект. *Науковий вісник Міжнарод. гуманітар. ун-ту*. Серія: Філологія. Одеса, 2023. № 59. С. 113–114.
 27. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономазіологія, ареали, етимологія. Харків, 1997.
 28. Підкамінна Л.В. Механізми неологізації лексичного складу сучасної української літературної мови. *Науковий часопис НПУ ім.М.П.Драгоманова*. Серія 8.Філологічні науки (мовознавство). Вип. 5. 2013. С. 142–147.
 29. Капранов Я., Тронь Т. Основи лексикографічної теорії та практики: підручник. Київ, 2023.
 30. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба занаціональне «я». Київ, 2002.

31. Караванський С. Секрети української мови. Київ, 1994.
32. Критенко А. П. Паронімія в українській мові. *Мовознавство*. 1986. № 3. С. 5–63.
33. Кровицька О. Українська лексикографія: теорія і практика. Львів, 2005.
34. Культура української мови: довідник / за ред. В. М. Русанівського. Київ, 1990.
35. Кульчицька Т. Ю. Українська лексикографія XIII – XX ст.: бібліограф. покажчик / наук. ред. Д. Г. Гринчишин. Львів, 1999.
36. Кузеля З. Історичний розвиток і сучасний стан українського словництва. *Записки Наукового товариства ім. Шевченка* / за ред. В. Янева. Париж; Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто; Сідней, 1962. Т. 169: Праці філологічної та історико-філософської секцій: зб. на пошану Зенона Кузелі. С. 217–235.
37. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. Харків, 1977.
38. Мамрак А. В. Проблеми словотвірної омонімії. *Мовознавство*. 1992. № 3. С. 35–39.
39. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Українська мова: навч. посіб. 2-е вид. Київ, 1996.
40. Мойсеєнко Л. А. Теоретико-методологічні засади досліджень фразеологічних одиниць. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер.: Філологічна. 2013. Вип. 34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_34_48.
41. Москаленко А. А. Нарис з історії української лексикографії. Київ, 1961.
42. Муқан Г. М. Багатозначність і омонімія. *Українська мова і література в школі*. 1970. № 8. С. 30–36.
43. Нечитайло О. І. Синоніми в лексикографії. Київ, 1987.
44. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. Київ, 1992.
45. Німчук В. В. Лексикографія. *Енциклопедія: українська мова / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні та ін.; редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови) та ін.*; вид. 3-тє, зі змінами і доп. Київ, 2007.
46. Опанасенко В. Залучення й адаптація англомовних запозичень в українській мові. *Лінгвістика: зб. наук. пр.* Полтава, 2022. № 1. С. 119–127.
47. Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культурамовлення. Київ, 1995.
48. Полюга Л. М. Омонімія і багатозначність. *Українська мова і література в школі*. 1985. № 7. С. 40–45.
49. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ, 2003.
50. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст. Київ, 1998.
51. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психолінгвістичний та етнокультурний аспекти). Київ; Черкаси, 2004.
52. Сімонок В. П. Розширення семантичної структури запозичених слів. *Науковий вісник ДППУ імені І. Франка*. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. Т. 2. № 5. 2016. С. 96–99.
53. Сімонок В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. Харків, 2000.
54. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг. Київ, 2005.
55. Ставицька Л. О. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики: соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 55–68.
56. Сучасна українська літературна мова: довідник / Л. Ю. Шевченко, В. В. Різун, Ю. В. Лисенко; за ред. О. Д. Пономарева. 2-е вид. Київ, 1996.
57. Тараненко О. Деякі питання теорії синонімії в плані створення синонімічного словника. *Мовознавство*. 1980. № 3. С. 48–54.
58. Тараненко О. О. Новий словник української мови: Концепція і принципи укладання словника. Київ; Кам'янець-Подільський, 1996.
59. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму. *Мовознавство*. 2006. № 1. С. 159–189.
60. Ужченко В. Д. Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. Київ, 2007.
61. Український правопис. Київ, 2019.
62. Царьова І. Російсько-українська війна (2014–2022): слова, які

набули нових значень.

<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6318/13353-1?inline=1> 2022. С. 804–811.

63. Шумейкіна А. Сучасний підхід до аналізу семантичної структури багатозначного слова. *Рідний край*. Полтава, 2009. № 1. С. 62–68.
 64. Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: довідник. Київ, 1993.
 65. Широков В. Елементи лексикографії: монографія. Київ, 2005.
 66. Широков В. Феноменологія лексикографічних систем: монографія. Київ, 2004.
- Словники:**
67. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Т. Бусел (уклад. та голов. ред.). Київ, 2005.
 68. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / за ред. В.М. Русанівського. Київ, 1989.
 69. Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ, 2010.
 70. Голянич М.І., Стефурак Р. І., Бабій І.С. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / за ред. М. І. Голянич. Івано-Франківськ, 2011. 268 с.
 71. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ, 1986.
 72. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів, 1996.
 73. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996.
 74. Етимологічний словник української мови: в 7 т. / Ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), І. К. Білодід, В. Т. Коломієць, О. Б. Ткаченко. АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1982–2012.
 75. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк, 2012.
 76. Полюга Л. М. Словник антонімів / за ред. Л. Г. Паламарчука. Київ, 2001.
 77. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. Київ, 1984.
 78. Словник синонімів української мови: у 2 т / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ, 2001.
 79. Словник української мови: в 20 т. Київ, 2010– <https://sum20ua.com>
 80. Словник фразеологізмів української мови / НАН України, Ін-т укр. мови, Укр. мов.-інформ. фонд; [уклад.: В. М. Білоноженко та ін. ; відп. ред. В. О. Винник]. Київ, 2003.

Електронні ресурси:

www.mova.info

[www.](http://www.vesna.org.ua)

vesna.org.ua